

Xarankitaabe

2

Kinbakkansooninkanxanne

**Bakari Dukkure, Banjugu S. Daraame, Marian Hagg,
Muusa D. Saranbunu, Muxutaari Silla**

Syllabaire du soninké
version révisée de l'Est, Mali

Xarankitaabe

2

Kinbakkansooninkanxanne

Bakari Dukkure, Banjugu S. Daraame, Marian Hagg,
Muusa D. Saranbunu, Muxutaari Silla
SIL Sooninkanxannen Gollijnajaanon Sappa

Syllabaire du soninké
version révisée de l'Est, Mali

Equipe Soninké SIL Mali

site Web : www.asawan.org

adresse e-mail : ets.asawan@gmail.com

Mali

a e i o u
aa ee ii oo uu
A E I O U

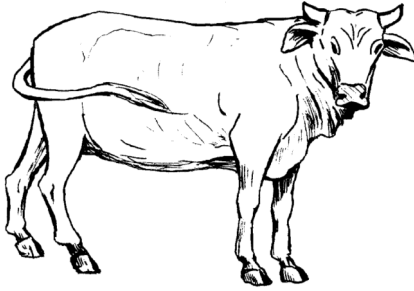

Asa haayi.

Manmadu haayi.

1

n N

na

1

na
n

2

n
na

3

a	e	o	u	i
na	ne	no	nu	ni

4

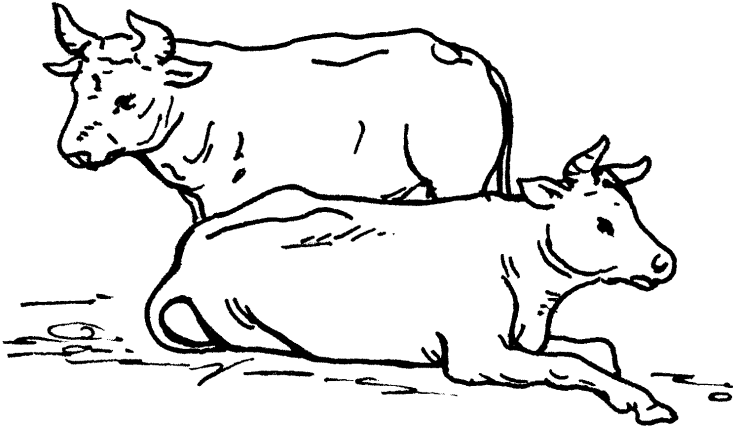
naa
nee
noo

5

naa nu
naanu

nee ne
neene

naa na
naana
Naana

Naana naanu. I haayi Manmadu ne.
Manmadu na i neene.

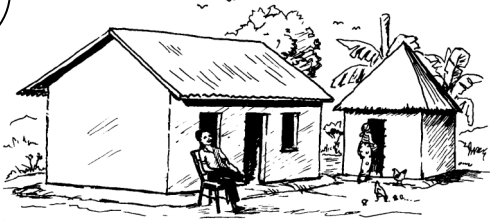

n n n N N

Naana naanu.

2

k K

ka

1

ka
k

2

k
ka

3

aa	ee	oo	uu	ii
kaa	kee	koo	kuu	kii

4

ka
ku
ke
ko

5

kaa	koo	kee	kii	kuu
naa	noo	nee	nii	nuu

6

kii na
kiina

kaa ne
kaane

noo no
noono

noo no no
noonono

koo ko
kooko
Kooko

a kiina ke	A kiina ke haayi.
i kiina ke	I kiina ke haayi.
o kiina ke	O kiina ke haayi.
n kiina ke	N kiina ke haayi.

Naana kiina Kooko haayi. Asa kiina
Manmadu haayi. I haayi ka noonono
Kooko ka ke kaane.

k k k K K

Kooko ka ke kaane.

3

y Y

kaye

1	kaye	2	y
	ye		ye
	y		kaye

3	aa	ee	oo	uu	ii
	yaa	yee	yoo	yuu	yii

4	ye
	ya
	yi

5	yaa	yoo	yee	yii	yuu
	naa	noo	nee	nii	nuu
	kaa	koo	kee	kii	kuu

6	ku yi
	kuyi

yaa ya
yaaya
Yaaya

Asa kiina ni Manmadu ya yi.

Naana kiina ni Yaaya ya yi.

Manmadu na naanu kuyi Asa yi.

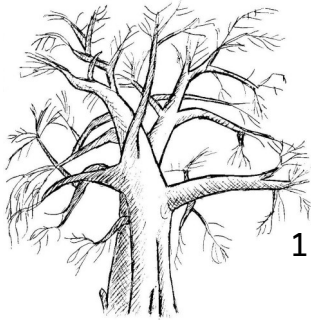
Naana kiina ni Yaaya ya yi. I kaye ke
haayi i ka ke kaane. Asa kiina ni
Manmadu ya yi. Manmadu na naanu kuyi
Asa yi.

y y y Y Y

Yaaya kuyi kaye yi.

4

kiide

d D

1
kiide
de
d

2
d
de
kiide

3	e	u	a	i	o
	de	du	da	di	do

4
dee
daa
dii

5	da	do	de	di	du
	ka	ko	ke	ki	ku
	ya	yo	ye	yi	yu

6
ki ne
kine

ka nu
kanu

daa do
daado
Daado

kaa ka
kaaka
Kaaka

ka	Kiide ke haayi.
ka di	Kiiden haayi.
A haayi ka di.	Kine ke haayi.
A haayi kan di.	Kinen haayi.
kan di	

Daado kiide ke haayi. A haayi i kan di.
 Daado kiina ni Kaaka ya yi.
 Kaaka do i na ke haayi. Na ke haayi kine
 ke kaane. Nan da kinen haayi, nan kanu.

d d d D D

Daado kiiden ya ni.

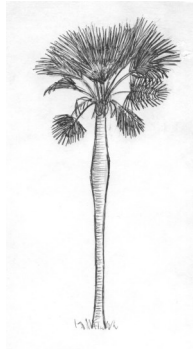
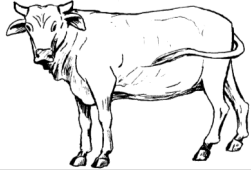
5

n k y d

1

ka
 kaye
 na
 kiide

2

di
ni
da

Manmadu ni Asa kiina ya yi.

I ni ka noono.

Ke kaye haayi kan ni.

3

Yaaya do Naana do

Daado do Kooko.

4

ko yi

koyi

dee na

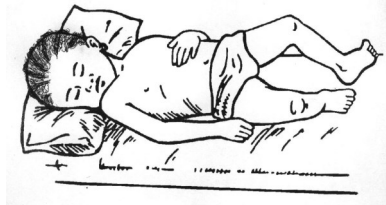
deena

ki ni

kini

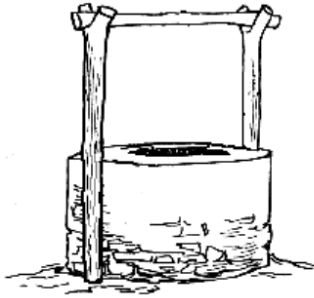
yi de

yide

O na Asa do ke deena haayi. A kuyi Asa da na koyi i kiina Manmadu yi. Manmadu da kine koyi a yi. Nan da kinen haayi. Kinen da nan haayi. Yaaya da yide kini Manmadu yi.

6

g G

gede

1

gede
ge
g

2

g
ge
gede

3

e	u	o	i	a
ge	gu	go	gi	ga

4

gaa
gee
guu
gii

5

ge	gi	go	gu	ga
de	di	do	du	da
ye	yi	yo	yu	ya
ke	ki	ko	ku	ka

6

da ga
daga

gi ne
gine

gaa ye
gaaye

go de
gode

nee ga
neega

I daga.

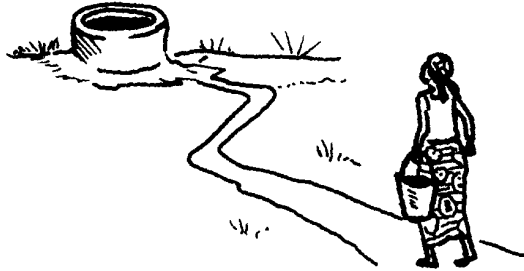
I ga daga

I ga daga, i kiina da gode kini i ya.

goo go

googo

Googo

Googo do Asa haayi. I kiina ni Manmadu ya yi. Manmadu daga i neega ne. A neega da yide do gine do gaaye kuyi a yi. Ken di, Manmadu daga i kan di. A da ginen kini Asa yi. A da gaayen kini Googo yi. I ga daga gede ke yi, i kiina da gode kini i ya.

g g g G G

Googo daga gede yi.

7

m M

kame 1

kame
me
m

2

m
me
kame

3

e	o	a	u	i
me	mo	ma	mu	mi

4

maa
mii
muu
mee

5

mi	me	ma	mu	mo
ni	ne	na	nu	no
gi	ge	ga	gu	go
di	de	da	du	do

6

maa ma
maama

mi ni
mini

doo me
doome

gu ma
guma

yu go
yugo

yo go
yogo

ka yi gaa ge
kayigaage

maa mu
maamu
Maamu

ma yi mu na
mayimuna
Mayimuna

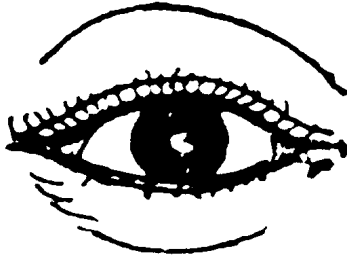
Maamu daga i maama ne. Maamu ga mini, a da i maama neene. A da kame do guma kini a yi. Ken di, a do Mayimuna daga kayigaage doome. I da i kayun gaaga yugo yogo yi.

m m m M M

Mayimuna daga.

8

x X

yaaxe 1

yaaxe
aaxe

 2

aaxe
yaaxe

3

a a	i i	o o	e e	u u
axa	ixi	oxo	exe	uxu

4

oxo	axa	ixi	uxu	exe
oko	aka	iki	uku	eke
omo	ama	imi	umu	eme
oyo	aya	iyi	uyu	eye

5

ya xi
yaxi

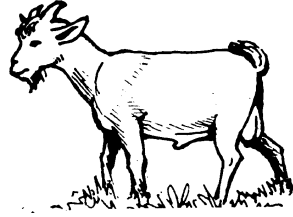
yaa xi do
yaaxido

daa xa
daaxa

yaa xu
yaaxu

ma di na
madina
Madina

di ge
dige

Daama yaxi.

A gida ma yaxi.

Asa daga.

Manmadu ma daga.

Naana yaaxidon ya ni Daama yi. Daama yaxi. A gida ma yaxi. I daga i neega ne. I neega daaxa Madina ya. Neege ke da dige kuyi i ya. Daama do Naana da me haayi. I neega da i yaaxun haayi. Ken di, i da i neega maama.

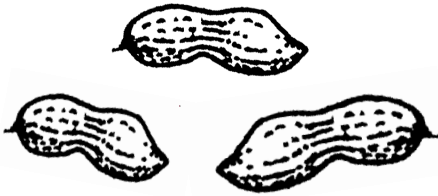

x x x X X

A yaaxidon yaxi.

9

t T

tiga

1

tiga
ti
t

2

t
ti
tiga

3

i	o	a	e	u
ti	to	ta	te	tu

4

taa
tee
tii
too

5

ti	tu	ta	to	te
xi	xu	xa	xo	xe
gi	gu	ga	go	ge
mi	mu	ma	mo	me

6

ka tu	go to	to xo	ma xa	gaa ta
katu	goto	toxo	maxa	Gaata

tuu tu
tuutu
Tuutu

ta ga ti
tagati
Tagati

tii ga
tiiga

ti ga
tiga

Tagati do i ma Tuutu

Tuutu ti, Tagati nan maxa daga tigakati.
Tagati ti ma i ga daga ya. Tuutu da a
toxo no. A daga, a do Gaata gemu. Gaata
ti, Tagati nan maxa daga.
Tagati ti i dagana ya. Ken di, Gaata ti,
Tagati ma goto. Tagati ken daga. A ga
daga, a gida da a katu na a katu.

t t t T T

I ma Tagati tiiga.

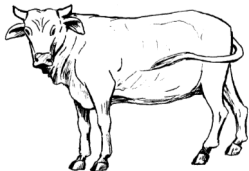
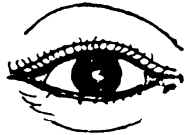
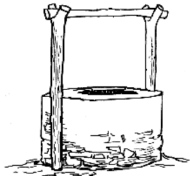
10

g m x t

1

na
 kame
 gede
 kaye
 tiga
 kiide
 ka
 yaaxe

2

ga
da
ma

Manmadu da Asa yaxi.

Naana yaxi.

Asa daga, a da Naana haayi.

3

ti	de
yaa	ga
ka	ye
ge	me
ka	xe

tiga yaaxe

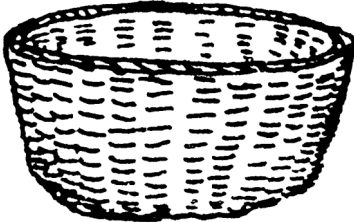
4

nee ma neema Neema	ma ya maya Maya	ti ga te tigate	na xa ti naxati
--------------------------	-----------------------	--------------------	--------------------

Gaata daga kiina Neema. A do i yaaxido
Tagati daga doome. A da i maama toxo
Maya maxa. I ga daga, i da tigan do tigten
kita. I da digu naxati kita. I da naanu
naxati kita. I da ginu naxati kita. Maamen
da i maama ti kamo naxati gode yi.

11

an An

kande 1 kande
kan
an

2 an
kan
kande

3 an kan tan man
a ka ta ma
aa kaa taa maa

4 tan ga dan gi
tanga dangi
ta ga da ga
taga daga

5 yi gan de
yigande

gaa gan di
gaagandi

man go nu
mangonu

da gan to
daganto

kan de
Kande

man da
Manda

di gi
digi

Maamen ti : Kande, maxa daga.

Kande ti : N dagana ya.

Maamu ti : N da kande kita.

Manda ti : Ayi, nke ya kande ni.

Kande do Manda daga gaagandi.

I daganto, Manda da kande kita. Kande
ma kande kita. Maamen ti : Kande, maxa
daga. Kande ti : N dagana ya. A daga.

Manda yiganden gaage. Kande mangonun
ma gaage. Ken digi Kande yi.

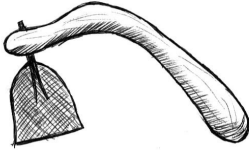

an an An An

Kande kanden ya ni.

12

on un en in

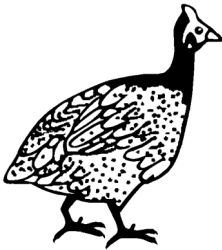
tonge

1	tonge ton on	2	on ton tonge
---	--------------------	---	--------------------

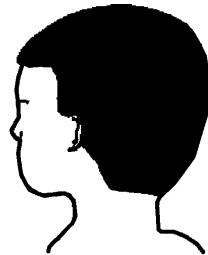
kunke

3	kunke kun un	4	un kun kunke
---	--------------------	---	--------------------

kenne

5	kenne ken en	6	en ken kenne
---	--------------------	---	--------------------

yinme

7	yinme yin in	8	in yin yinme
---	--------------------	---	--------------------

9	an	on	un	en	in
	tan	ton	tun	ten	tin
	gan	gon	gun	gen	gin
	yan	yon	yun	yen	yin

10	gun ne gunne	din ka dinka	don ga donga	tun tu tuntu Tuntu
----	-----------------	-----------------	-----------------	--------------------------

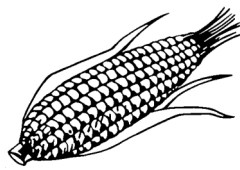
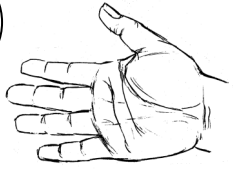
Tuntu daga gunnen di. A da kenne kita.
 Kenne ke dinkan ya ni. A da a yinmen
 kutu. A da kenne gaaga Manmadu yi.
 Manmadu da a kini Asa yi. A da a dongan
 kini i yaaxido ke yi. A do a daga i kan di.

en in on un

Tuntu kenne daga.

13

kk tt

kitte

makka

1

ki	e
kitte	

2

ma	a
makka	

3

a a	o o	e e	i i	u u
ata	oko	ete	iti	uku
atta	okko	ette	itti	ukku

4

kitte	yokke	kette	tunka
kita	Kaaka	kote	takki

5

mu e	me u	kenne tiye	makka te
Mukke	Mettu	kentiye	makkante

kitte kinne
kittikinne

deema nde
deemande

taaxu ndi
taaxundi

ma di na
Madina
Madinanko

ya gi ne
Yagine
Yaginenko

Mukke do Mettu ni Yaginenkon ya yi.
Koota yi, i daga i makkanteenun di.
I makkanun moyi nan kugu. I da teenu ku
moxon ko i gida Tuntu da. Giden ti i nan
daga makkanun gaaga i neega ne. I da i
kittun kini me yi nan daga i gaaga
Madina.

I makkanun gaage. I ga da ken ko i gida
da, giden da i kaane taaxundi ti kentiye
yi. Ken di, Madinankon ti, kittikinnen ni
deemande tana ya yi.

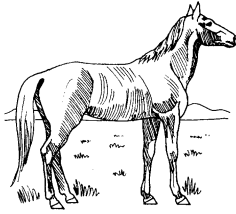
kk kk tt tt

Mukke do Mettu ka.

14

xoqe

q Q

xoqe²
qe
q

q
qe
xoqe

3	e	o	a	u	i
	qe	qo	qa	qu	qi

4
qan
qin
qun

5	qee	quu	qaa	qoo	qii
	gee	guu	gaa	goo	gii
	xee	xuu	xaa	xoo	xii

6
ya qe
yaqe

yan qi
yanqi

nu qu
nuqu

xoo xo
xooxo

xaa yi
Xaayi

xoo da
xooda

xe nu
xenu

xo xo ne
xoxone

nxa

nta xa
ntaxa

daga nte
dagante

makka ma
makkanma

Koota yi, Moodi do i xoxonen daga i xooxo kan di. I maama haaba ga ni. Aken taaxunten na Xaayi. Moodi do i xoxonen yanqi. I dagante, Moodi da i nan toxo Daado maxa, i gida yaqe. A na ke xoqen ni makkanman ya yi. Daado xa da xoodan kini i xoxone Gayi yi. Ken nuqu ya, Gayi do i xoxonun daga xoodan katu. Xoodan da Gayi katu i noxon di, nxa, a ma xenu. Ken nuqu ya, Gayi ti, ike ntaxa xooda katta keeta. Ken di, Gayi do i xoodan daga i kan di.

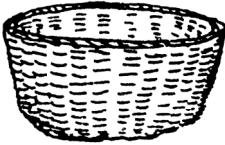
q q q Q Q

I nan xoqen kuti.

15

an on un en in kk tt q

1

kande

t ge

k ke

y me

k ne

in
un
an
on
en

2

gi di ma xa Gidimaxa

Kingi nko Kinginko

kin qen na kinqenna

gemu ndi gemundi

kuyi nde kuyinde

yinme nke yinmanke

ganma nu ganmanu

xooda katu aana xoodakataana

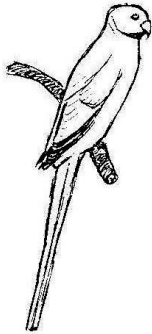
Kingi do Gidimaxa xoodakatte

Kiinaye yogo di, Tuntu da xoodakatte yogo moxon gemundi Kingi do Gidimaxa do me naxa. Ken di, i da me gemundi Xaayi.

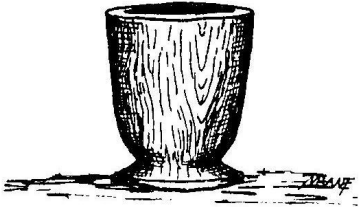
Ken koota yi, Kinginkon xoodakatti moxon da i deema na Kinqennankon katu ti 2 ti 1.

Tuntu xa da Kinginkon maama ti kuyindu yi. Kun ga ni, naanu naxati do digu tunmi. Gidimaxankon taqen ya ken dinko tunmi do ganmanu naxati. Ken di, xoodakataanun da i kittun kini me na Tuntu do yinmankon tiiga.

16

I I L

xule

golle

1

xule
le
l

2

l
le
xule

3

go e
golle

4

i	u	o	e	a
li	lu	lo	le	la

5

lan
len
lin

6

a a	e e	i i	u u
alla	elle	illi	ullu
akka	ekke	ikki	ukku

7

le mi ne
lemine

ye li maa ne
Yelimaane

laa mi ni
Laamini

8

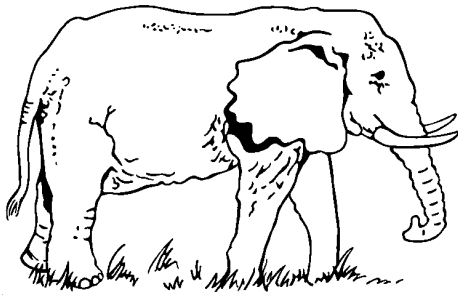
mollo te mollonte	yille te yillinte	golle Golle
gelli	gille	dalla

Laamini do Golle ni Yelimaanenkon ya yi. Golle ni lemine yi, a gollen ga ni tanganden ya yi. Laamini nta ken golle munda. Aken da naganiyen ya xanu. Koota yi, Golle daga i mollonten do i yillinten tanga. Na Golle toxo tangandini, a da xule yogo kita. Xule ke xoqen gillen ni. A do a daga i kan di. Xule ke dalla a maxa ma a ga da i kaman xannen ko. Gelli ken koota, Golle da gunnen xanu.

Xulen da yillun yiga.

17

r R

tuure

1

tuure
re
r

2

r
re
tuure

3

e	o	u	a	i
re	ro	ru	ra	ri

4

raa
ree
roo
rii

5

ren	ron	run	ran	rin
qen	qon	qun	qan	qin
ten	ton	tun	tan	tin
len	lon	lun	lan	lin

6

roo no
roono

ren me
renme

gi rin di
girindi

xo ro ti
xoroti

leelaane

tuune

Nellandinmu

Tuure, Leelaane, a do Tuune. I daga nellandinmu yi. Leelaane ro dinmun di. I da dinmen tinmi a yi. A da i xoqen legeleke. Dingumun ti, Leelaane ni legaanan ya yi. Tuune xa ro dinmun di. A da i tarun girindi na i renmun do i maanun gangu. Dingumun ti, Tuune lege diinanta Leelaane yi. Tuure taron ga da ken mugu, a xoroti roono dinmun di. Tuuren ga da i legetan koyi tanni, dinmum kare.

 r r r r R R

 Tuure xoroti legene.

18

s S

sanke

1

sanke
san
s

2

s
san
sanke

3

an	in	on	un	en
san	sin	son	sun	sen

4

sa
su
si
so

5

san	sen	son	sun	sin
lan	len	lon	lun	lin
ran	ren	ron	run	rin
qan	qen	qon	qun	qin

6

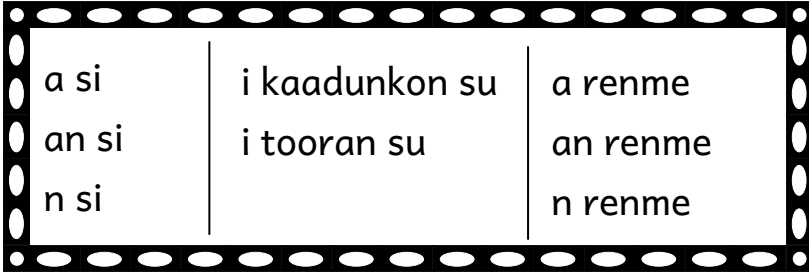
muu sa
Muusa

kisi ndi
kisindi

sun qa ru
Sunqaru

saage nte
saagante

si ri me
sirime

Ken koota, Muusa daga Xaayi xoore. A daga i gida Sunqaru ne. A saagante, Sunqaru da sanku tanmi kini a yi. A ga ri kan di, a da sankun taxandi. A da i taxandi i kaadunkon su do me naxa. Ken da i kisindi sirimun do i tooran su yi.

s s s s S S

Sanken siren ya ni.

19

b B

barama 1

barama
ba
b

2

b
ba
barama

3

a	i	e	o	u
ba	bi	be	bo	bu

4

ban
bon
bin
bun

5

bu	bo	be	bi	ba
du	do	de	di	da
su	so	se	si	sa
ru	ro	re	ri	ra

6

bon te
bonte

ku run ba
kurunba

xo bo
xobo

ga bon
Gabon

yin be
yinbe

ban bi
Banbi

bon ko
Bonko

ba ka yi
Bakayi

bo ro ke
boroke

Bakayi ga giri Gabon, a da barama kurunba xobo i yaqɛ Banbi da. A da nanboroken kari. A yaqɛn da baraman taaxundi yinben kanma. A da tiyen soro. Yiganden ga moyi, Asa do Bonko ri yige do i yi. I ga duguta yigene, i da dinmun sigindi. Bonko do Banbi da i yiraamun rondi. Ken di, i bonte roono dinmun di na ganni legetaanun bagandi. Kun maxa, dinmun kori sanqini.

b b b B B

Banbi bonte bonte.

20

I ll r s b

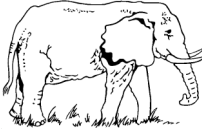
Mani ni ku yi ?

1

sanke

2

Kantan kare !
 E, sanken siren ni !
 Ke terende !

3

Ke terende !

Ke terende batte, debun duuraaxu.

Terenden batte, kaanun duuraaxu.

Ke terende batte, Sooninkara duuraaxu.

Ke terende !

An kuna na konbo baanen renmun boroto.

An kuna na Dariga maarenyaxun boroto.

An da Daamangille danben mexendi.

An da gesere Ganda xannen sankundi.

An da sunpun do xatin bonondi.

Ke terende !

An da yaxarin xasen renbaanen yiga.

An bara gigire Golle ken toqo a maxa.

Yabo, aken ntaxa nellansonbin minni.

An da a ma toxo miiriyi burun di.

An da saaranun toxo sinmayun di.

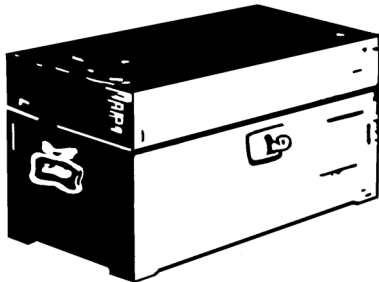
An kuna na Soroma kara na Kaarata kara.

An kuna na Gori kara na Lanbiidu kara.

An kuna ti ma an ga da Kantan kara.

Yitte tu, terende tu, nxa an du tu !

21

w W

waxande 1

waxande
wa
w

2

w
wa
waxande

3

a	e	o	i	u
wa	we	wo	wi	wu

4

wan
win

5

wa	wo	we	wi	wu
ba	bo	be	bi	bu

6

wa ri
wari

wa xa ti
waxati

waa xi nu
waaxinu

wa ge
Wage

see wo
seewo

wan doo ne
wandoone

waa gi
Waagi

A daga.	A na waxanden xobo.
A wa dagana.	A wa waxanden xobono.

A wu.	A wulle.	A yige.
An wu.	An wulle.	An yige.
N wu.	N wulle.	N yige.

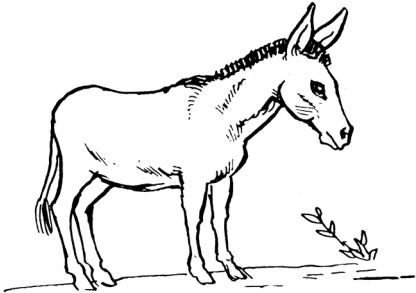
Waagi Wage wa waxande do yiraamu xobono. A wa i me xobono i kaagunyaxare Sira xa da. Sira seewo nan ti i wa wandoonun sorono. I ga na moyi dinma be, kiinen na waaxinun xiri. Waagi na i yiran kurunbon rondi. Soron ga na a wari, i wa tini : An dan ku yiraamu sirun ni de !

w w w W W

Waagi wa a sorono.

22

h H

hare

1

hare
ha
h

2

h
ha
hare

3

a	u	i	o	e
ha	hu	hi	ho	he

4

hin
han
hon
hen

5

ha	he	hi	ho	hu
ra	re	ri	ro	ru
wa	we	wi	wo	wu
ba	be	bi	bo	bu

6

hin kin te
hinkinte

he ti
heti

ha ru na
Haruna

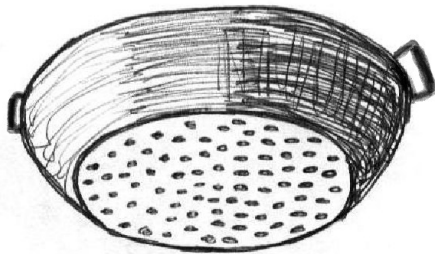
An hare, yugo, ma yaxare ?
A tirindi ti : An hare, yugo,
ma yaxare ?

A hare.
An hare.
N hare.

Yeru, Haruna da taarixu ko i renmun da sunkayinbe yi. A ti, ganni, tuwaana bire Sooninkara. A toxon ni Madi Kaama Kanute. Ken tuwaana yan ti, yugo yogo do i haren girinten gunnen di. A ri sigi hinkinte yogo yi killen di. A da a wutu. I ga ri kaanun di, hinkinten mali a hare ke yi. I da me kuta. Ken di, i da tuwaana ke xiri ti a nan kiiti i naxa. A ga ri, a ti hinkinten da : An hare, yugo, ma yaxare ? Hinkinten ti i wa haren wure moomono. Madi Kaama ti : A wara, an hare heti ! Yugon do i haren xusa daga i kan di.

Haruna haren haayi.

23

η η

benηe

1

benηe
ηe
η

2

η
ηe
benηe

3

e	i	u	o	a
ηe	ηi	ηu	ηo	ηa

4

ηaa
ηoo
ηee
ηuu

5

ηe	ηa	ηu	ηo	ηi
ne	na	nu	no	ni
he	ha	hu	ho	hi
we	wa	wu	wo	wi

6

kan ηe
Kanηe

ton ηu
tonηu

to ηo
toηo

di ηa
Dinηa

An ga ti Sooninke, an ti huto. Ken ya di,
Soxona ga wa huton segendini benjen di.
A renme Kanje tiigo a kaaran ŋa. Soxona
ga da a wari, a daga a saxundi. Diŋa ti
Soxona nan daga saxu do a yi.

Na yugu xase yogo taaxunten toxo, ken
ti : Ken ni tonŋun ya yi. N haayi an
tonono hi baane yi, an na a mara ma
kalle. Maxa an renmen baane saxundi
biten di. Ken sire heti. Yaxaren saage
dagana i renmen duxura. A xusanta
banden wari renmen kaaran ŋa. Yaxaren
xaaru! Deben su sigi i tannun kanma.
Nxa, o Kaman Alla da renme ke kisindi.

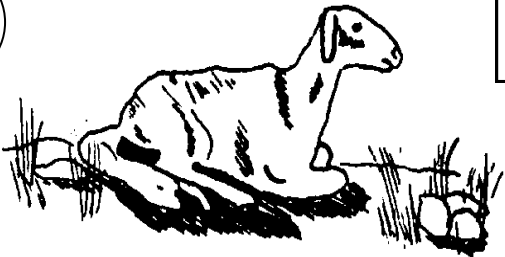
ŋ ŋ ŋ ŋ ŋ

! ! ! ? ? ! ? ?

An benjen ya ni ba?

24

j J

jaxe

1

jaxe
ja
j

2

j
ja
jaxe

3

a	i	o	u	e
ja	ji	jo	ju	je

4

jan
jon
jin
jun

5

ju	je	jo	ja	ji
hu	he	ho	ha	hi
ɲu	ɲe	ɲo	ɲa	ɲi
yu	ye	yo	ya	yi

6

jaa je
Jaaje

jan go
Jango

ju ma
Juma

jan gun te
Jangunte

ja ti gi
jatigi

jaa gu ra ga
Jaaguraga

jaxe tiye
jaxatiye

O nan maxa mungu o ganni yi. Jaaje ni geseren ya yi. Koota yi, a daga bagu i jatigi Jango Jaaguraga yi Jangunte. A ga ri no, jatigin da a baasu ti jaxatiyi kate yi. A da i kome Maxa wara na a xurusi na a xeexe. A kaagunyaxare Juma da jukka liɓe soro. A da jaxatiyen juxu a kanma. Yigayen ɓa, jatigin da jaman xiri. I duguta halle, i duwa. I da sunken rondi. Geseren da i kittun wara ganbaren di. A da jatiginun deɗendi sinmayun di. A da i jakki moxosiri. Jakkinden maxa, sunken kori gilli !

j j j j J J

Jaaje do i ganbare.

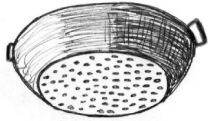
25

w h ŋ j

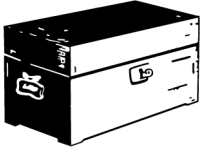

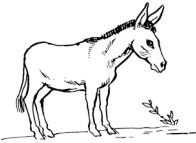
1

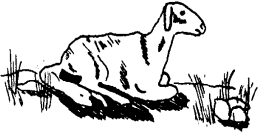
O na ku toxonu saha.

benne

2

.
?
!

Jaaje ri ba _____

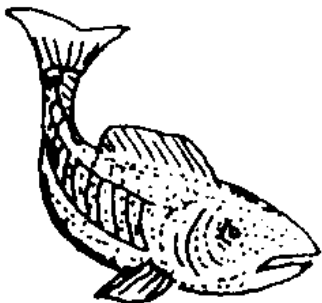
An jaxen heti _____

A da waxanden xobo _____

3 Gelli ganni, togiyen wa Sooninkara. Ken ya ni, togaana bire Konbonte. A toxon ga wa beesu raqen di. Alla koota su, yugo ke wa dagana togi. A saaganten do tuune, ma sagara wa riini. Deben su duje a da ti a kittiranliṅoyen ṅa. Hari gunduhoonun wa kanna a yi, ma i ga da a toxora ti *gunduhoonun xonne*. Koota yi, a hurute bakka. A ga ri teenun di, a da huni baane wari yitten kanma. A xusa a yanqandi ti i laxanhillon ṅa. A daga a wutu yitten wure. A ga ti i wa a wuttu, hununkolun da a yoori. I kahu na togaanan katu na a siiti yitten ṅa. Ken di, i sanqi. Yugon menjan baane danginten da a wari. Ken wuru riini a wasana. Menjanṅen da a tirindi : N yugo, ko baane gollen ni ke yi ?

Togaanan ti a da : N ra nta a moxon konno an da. Yaagun maxa, a konto a konno a da. I xusa kaanun killen raga.

26

п П

nexe

1

п	nexe
п	пe
п	п

2

п
пe
nexe

3

e	u	o	a	i
пe	пu	пo	пa	пi

4

пan
пen
пon
пun

5

пe	пa	пo	пu	пi
ne	na	no	nu	ni
пe	пa	пo	пu	пi
je	ja	jo	ju	ji

6

ki пe
kije

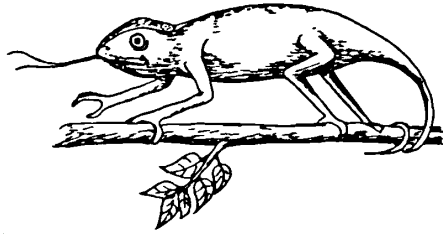
пaa пa
пaaпa

su xu пa
suxyпa

пaa me
Naame

nanto

nange

Gaani do i haaba Diɗa daga tangi Nooro lanben di. I ga kiɗe, i da nexe gabe raga. I ga saage kan di, Gaani da i kini i maama Naame yi. Ken da i naaɗa na i na naxame yi. A ga duguta, a da kaadunkon xiri. I da nexon yiga. Yigayen ga neme, gesere Ganda da niimun tinmi. Maama Naame da xiisa yogo bagandi nangen do nanton kanma. Beesu ti nangen ni suxunan ya yi.

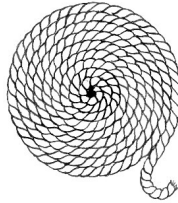
n n n N N

Naame naxama ba?

27

c cc C

ceero cero

kacce

1 ceero
cee
c

2 c
cee
ceero

3 ka e
kacce

4 ee	ii	uu	oo	aa
cee	cii	cuu	coo	caa

5 ca
ce
co

6 a a	e e	i i	u u
acca	ecce	icci	uccu
atta	ette	itti	uttu

7 man ca
Manca

ca xa bu
caxabu

ba e
Bacce

ba i li
Baccili

A da ceeron kini Bacce yi.	
A da a kini Bacce yi.	————→ da a
A d'a kini Bacce yi.	————→ d'a
Ceeron da Bacce cakkan kutu.	
Ceeron da a cakkan kutu.	————→ da a
Ceeron d'a cakkan kutu.	————→ d'a

Suxuba ke, Manca Baccili daga kaccikuti. A ga kije gunnen di, a da ceero yogo wari caxabu-caxabunu. A d'a togaari n'a raga. A ga ri kan di, a d'a kini Bacce yi. Nxa ceeron d'a cakkan kutu. Ceero ke raqen xooren ya ni. I da ceeron siiti ti kaccen ɗa.

c cc cc C C

Bacce da ceeron kita.

28

p pp P

poore

goppe

1

poore
poo
p

2

p
poo
poore

3

go e
goppe

4

oo	ii	aa	uu	ee
poo	pii	paa	puu	pee

5

pe
pa
pi

6

a a	e e	o o	u u
appa	eppe	oppo	uppu
akka	ekke	okko	ukku

7

dan pe
danpe

to a
toppa

sa e
sappe

ta a
Tappa

I da goppen yiga.

I da a yiga.

→ da a

I d'a yiga.

→ d'a

Kanɓe da i danpen rondi. → da i

Kanɓe d'i danpen rondi. → d'i

Tappa da goppi dinka yogo toppa kiiden kanma. Nellen ɓa, a rinte, a da goppe ke ro i caakun di n'a jongi i kunken ɓa. A da pooren ro i xannen ɓa. A da goppen halla i yaqɓe Xunba yi. I renme Haruna d'a koti.

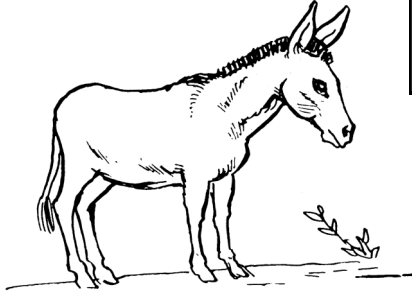
I renyaxare Kanɓe d'i danpen rondi. A daga sappe, te a do jaba xobo saxan di. A ga ri, a da goppe ke jaɓa. Ken halle, i d'a yiga.

p p pp P P

Goppen kanpen xose.

29

h H f F

hare fare

Kinbakkan do kingennan nta baana
konimoxo yi. Misaale : hare, fare.

Kinbakkan di :

An hare he !

Ke ni ko ho yi ?

A haaba ho ya ni.

Asa haayi.

Hi be ga na ri.

Ken halle, a ri.

A hinkinten ya ni.

Kingennan ŋa :

An fare fe !

Ke ni ko fo yi ?

A faaba fo ya ni.

Asa faayi.

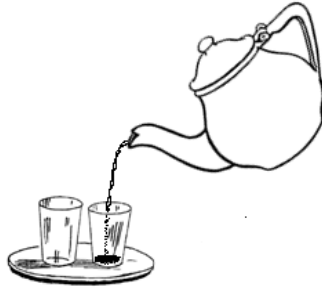
Fi be ga na ri.

Ken falle, a ri.

A finkinten ya ni.

Yogonu ti Faransi, yogonu ti Haransi.

hattaye

Kinbakkan do kingennan su wa konimoxo
yi :

N da hattayen girindi.

An haqiren taaxundi.

A daga hiiji Makka.

Habibatu da hangen kita.

Haruna hanmi.

Kamanen hinne a yi.

f f f f F F

Fare ke ni ko fo yi ?

30

п с cc p pp f

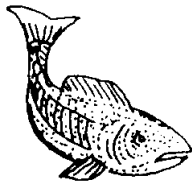
1

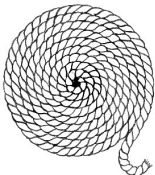

O na ku toxonu saha.

2

tuure, tonge
 turo, gabe
 Asa, fare,
 fuure,
 kaanu, ba,
 oku, nke, an

t	u	u	r	e	b	a
o	k	a	e	o	k	u
n	a	n	f	a	r	e
g	a	b	e	A	s	a
e	n	f	u	u	r	e
t	u	r	o	n	k	e

- 3 Koota yogo, soro sikki ni terekillen di.
 Baane toxon ni Bacci. I ri lanbanxannen
 ɗa. Bire be i ga wa lanben karana, i d'a ni
 a juppen ni buru. I kori karene. Ken di, i
 da fuuranlenme wutu. Fuurigumen d'i
 karandi, nxa Bacci bara a tugana. A ja
 manqanɗe yi i naxa. Ken falle, a
 menjanɗe Culu d'a tuga. Ken di, i d'a
 tirindi nan ti : Manin sigi an ga bara a
 tugana ?
 A ti : Giribiren ɗa, o do karaye ma giri.

31

Sooninkansigiru

a	A	n	N
b	B	ɲ	Ŋ
c	C	ɳ	Ņ
d	D	o	O
e	E	p	P
f	F	q	Q
g	G	r	R
h	H	s	S
i	I	t	T
j	J	u	U
k	K	w	W
l	L	x	X
m	M	y	Y

a b c d e f

g h i j k l m

n ñ ñ o p q r

s t u w x y

A B C D E F

G H I J K L

M N Ñ ñ O P

Q R S T U W

X Y . , : ? !

Baccili	Kamara	Suxuna
Baraaji	Kebe	Tanja
Daabo	Koyita	Tarawore
Daraame	Mangasuba	Tinmeera
Dukkure	Maarega	Tunkara
Hisuru	Nimaaga	Tuure
Gakku	JNaxate	Wage
Gandeega	Saamasa	
Gasanma	Saaxo	BACCILI
Hohana	Samura	DARAAME
Jaabi	Saranbunu	DUKKURE
Jaabira	Seemega	GANDEEGA
Jaaguraga	Siima	KAMARA
Jaariso	Siimaxa	SAAXO
Jaawara	Siise	SIISE
Janbo	Silla	SILLA
Juwaara	Sumaare	TUNKARA

Manmadu

Muusa

Bakari

Sanba

Banjugu

Yaxuba

Bullayi

Buubu

Huseeni

Laasana

Denba

Isa

Haawa

Hanta

Aminata

Xunba

Mariyama

Asa

Bintu

Bija

Sira

Njunma

Dalla

Gundo

Laxabure do Sugundige

Koota yogo, Laxabure daga yaala. A killen lijo moxosiri. A yige m'a ga wa hakka.

A yillante, a do Sugundige gemu. I da me kuupni. Laxabure ti : Tonjunu sikki ko saasa, ken halle, n w'an kalli.

A ti : Laxabure, nke gan n'a tu ti o wa genme ke kille, n nta riini.

A ti : Tonju.

A ti : An ga na daga, a ko ti an do Sugundige gemu, nxa an d'a toxono. I tini gaaren ya ni.

A ti : Laxabure, an ga noqu be saasa, dulle nt'an na.

A ti : Tonju. A soyi. A ti : Daga, laahidun xoten ya ni. O sarati ke ya yi.

Taalinu

Na katon hilli ya na me hallun tarana.

An ga nexu, i d'an ku ya.

Ji joxinten ra nta xoorene.

Beraxullen su heti xurura yi.

Xirisen saxunten ga wa ke be walli, leminen
siginte nt'a warini.

Digan haranparen do tonjun heti baane yi.

Jin ga tawo moxo wo moxo, a murono ya.

Killen ga laato wo laato, a warene debe ya
yi de !

I ga ti yaaxen wa yigene, i ma ti a xaye.

An ga d'a mugu a me saqaana nta, sikkaana
ya n'a da.

Nuxudunwuren jaaremoxo ti ji jaaranten na

Nuxudunwuren ga na ni sere be yi, an na ke ji jaarante dabari.

A soromoxon haayi :

1 - Bire su, an ga na ni ji jaarante ke dabarini, an n'an kittun do yokkun su senondi.

2 - Litiri baane ji warinte. Misaale : jiranxolla hakka baane.

3 - Kaasi taxande sukarajura.

4 - Kittindoronsoomun sikki hakka ta hillo ti sappen na.

5 - An na kun ro xolla senonten di.

6 - An na ken su kahu me yi ti xaraxan senonte yi.

7 - An n'a taaxundi m'a ga muro.

Ken halle, saado an ga wa ji jaarante ke kinni a yi, an n'a yonko-yonko.

Ji jaarante ke dabarimoxon ni kundu ya yi, ma watunten ga wa sahana.

Ke ji jaarante maanan ni na lemunun do xirisun kisindi hatankaawayen ɗa. Ta su, an nan xawa na ji ke honne-honne kini a yi hari daqu ga nt'a yi.

Ke ga ma ja ti i moxo ke yi su, watten wa jaɗono.

A heti nan ti ke yitte baane ra wa watte ke jaarana, nxa a ra wa watunten kisindini hatankaawayen ɗa. Ji jaarante ke do yittu tananu ra wa wutini doome. Alla ga n'o su deema ti yonkisaha yi !

Haransi, marisinxason 25, siine 2010.

N w'an kuupini Muusa Salle, *Jaala*
Saanun sikki hedden marandaana.

Ken halle, an na duraxoto na maaro, tiga,
te, sukara, a do xati xiyi katt'in koren ɗa.

Bawo i da bataaxen xiyi in ɗa nan ti i
naxahan jeme. An n'i kijandi in kan di.

Ken dangi halle, an n'i jaate n'i haqen
koni in da ti in telehonimoron ɗa :

0033 66341791219.

N wa Jaalankon su kuupini.

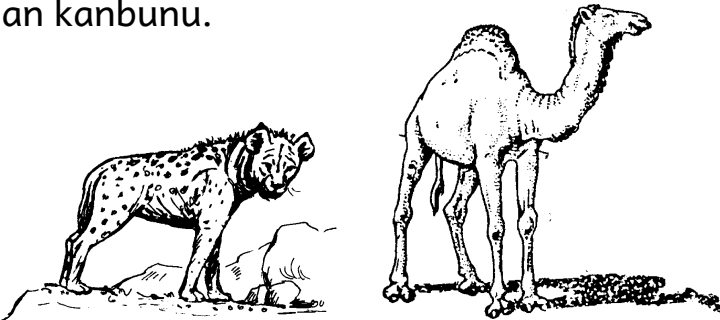
Hari na kiyen xeerin kini o yi !

Nke Bakari Jaawara nan giri Haransi.

Masalankitte

Laxabure yaalanje

Koota yi, Laxabure daga yaala gunnen di. A da gunnen su yaala. A dullinten ri ware nanlenme yogo yi yigene. Gelli suxuba, Laxabure do nanlenmen wa me yi. Bire be, a ga d'a kari, a d'a tiyen su yiga. A saaganten katta i kunmen na, a da nogome yogo saxunten wari killilaqen na. Laxabure ti : Nke ma giri na anken ya kari saasa ba ? Nxa baasi nta a di, n haayi dagana, n yillanten wa an jiini yere. A yillante, a da Nogomen ji sikki. A ti : Moriya, an gan paxa setu koran na, n ji an kanbunu.

Telehonbataaxen sahamoxo

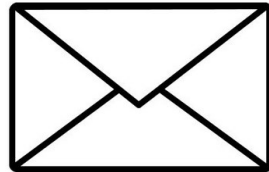
Joppaye :

Telehonbataaxe ke maanan ni na bataaxen wara katta menjanɗun do xananun ɗa, kun d'i meenu... A do xa, a jonkon nan newo.

ɗ nta telehonsigirun di, nxa, o na **nw** wara a batten di.

ɗ nta telehonsigirun di, nxa, o na **ny** wara a batten di.

An ga na ɗi bataaxen sahana, an na teleho ke yokkun haayi. An wa letirihorogon walli i di, an

na tiigi a kanma. Ken batte su di **xibaare kurunba saha** wa bakka. Ken halle, an na an bataaxen saha. Na xottun laatondi bakka me yi, tiigi **0** walima **#** kanma. An ga na duguta a sahanden ɗa, an na tiigi **xiyinde**

kanma. Non ɗa, an na bataaxe ke kaman nimoron saha. A halle, an na tiigi **xiyinde** kanma xadi. Ken di, an wa jaabi kitana. Ken ni ti an xibaaren kije.

Misaale :

N xana haranpare, ho wo ho su nt'in nwa. An xa moxo ? N xana, wuron do kiye, n wa miirini an nwa. N nta mungunu an nwa ma kalle. N w'an munda.

An xana DARAAME.

N haaba Muusa, xa sunka. Kaadunkon xubaare ? An n'a tu ti, n ma tugunne da renyugo kita. O w'a munda an n'a toxon kini o yi jawoye di.

An renme Bakari, Turunla.

Fodiye ni hattaye girindini. A hanminten wa taaxunu korondonmen kanma. A ma Habibatu d'a faayi. A ti : Fodiye, an hanmini manne ya? An haqiren taaxundi. Fi be kootan ga ma kije, ken nta jaana. Ken falle, a gida xusanta Fodiye yirigi hijiyen tekken wutu. Ken ja, a daga Makka. A ga saage, a da hange kari i kan ja. I d'a baasu ti futon do daren ja. Duwan xooren ja. Ken ja, jaman sanqi.

Kinqennan do kinbakkan konimoxonu :

<u>Kinqennan ja :</u>	<u>Kinbakkan di :</u>
Fodiye	→ Hodiye / Fodiye
faayi	→ haayi
manne	→ mani
ken ja	→ ken di
ken falle	→ ken halle

Laxabure do Kanjaane tangiye

Koota yi, Laxabure do Kanjaane daga tangi lanben ɗa. I kira tangini. I da nexi baane ya kita. I da me tirindi i ga nan xawa a jaana moxo be yi. Ken nuqu yi, Kanjaane ti : Kaawu Turuɗe, o da nexi baane ya kita lenki, nxa, xunbaane o na fillo ya kitana. Anhan! A da a tirindi ti : Kaawu Turuɗe, lenki baane, a do xunbaane fillo, an na kan munda ? Ken nuqu yi, Turuɗe santi, a ti, i na xunbaane fillon ya yi. Kanjaane da lenki baanen wutu.

Ken xunbaane, i daga. I kira tangini. I ma fo wo fo kita. Laxabure butu. Kanjaane ti ike batte feti.

Ken ya ni, noxo xooraxun feti jikku sire yi.

Kingennan ɗa : Kinbakkan di :

lanben ɗa → lanben di

fillo → hillo

fo wo fo → ho wo ho

feti → heti

Kitaaben nuxuduhoonu

Xaranta	Kaara
Saagandinde Xarankitaabe 1	1
1 n N	2
2 k K (ke, a, i, o, n)	4
3 y Y (yi, ya, ni)	6
4 d D (-n hatanpansiye)	8
5 Saagandinde (n, k, y, d)	10
6 g G (ga, gorobe)	12
7 m M	14
8 x X (ma)	16
9 t T	18
10 Saagandinde (g, m, x, t)	20
11 an (tonbo hilli :)	22
12 en in on un	24
13 kk tt	26
14 q Q (x do q sehemoxo do i sahamoxo)	28
15 Saagandinde (an, en, in, on, un, kk, tt, q)	30
16 l ll L	32
17 r R	34
18 s S (n+s, n+r sehemoxo)	36
19 b B	38

20	Saagandinde (l, ll, r, s, b, kaawayitonbe !)	40
21	w W (wa, na; n+w, n+y sehemoxo)	42
22	h H (tirindinditonbe ? n+h sehemoxo)	44
23	η Ŋ	46
24	j J	48
25	Saagandinde (w, h, η, j)	50
26	ɲ N	52
27	c cc C (da a = d'a, senbende)	54
28	p pp P (da i = d'i)	56
29	h H / f F (kingennan ŋa)	58
30	Saagandinde (ɲ, c, cc, p, pp, f)	60
31	Sooninkansigiru	62
32	Janmunun do toxonu	64
33	Masalankitte : Laxabure do Sugundige	66
	Taalinu	67
34	Yonkisaha : Nuxudunwuren jaaremoxo	
	ti ji jaaranten ŋa	68
35	Bataaxe	70
	Masalankitte : Laxabure yaalanŋe	71
36	Telehonbataaxu	72
37	Kingennan konimoxo	74

Orthographe expérimentale de l'Est du pays soninké au Mali

Illustrations : International Illustrations, The Art of Reading, 3.0, © SIL International, 2009; Marian Hagg, pages 6, 8, 14, 24 à gauche en haut, 31, 35 à gauche, 46

Troisième édition, révisée, 300 exemplaires, janvier 2016.
Première édition 2011, deuxième édition, révisée, 2012.

© SIL Mali, 2011, 2016

B.P. 2232, Bamako, République du Mali

Tous droits de traduction, de reproduction et d'adaptation réservés pour tous pays. Toutes les contestations relatives à l'application des dispositions de la présente ordonnance, fixant le régime de la propriété littéraire et artistique (N° 77-46 CMLN, du 12 juillet 1977) seront portées devant les tribunaux civils, sans préjudice du droit pour la partie lésée de se pourvoir devant la juridiction répressive dans les termes du droit commun.